

KARAR DÜZELTME KANUN YOLUNDAKİ PARASAL SINIRIN UYGULANMASI ÜZERİNE

*Doç. Dr. Seyithan DELİDUMAN**

I- Genel Olarak

Karar düzeltme, eski tabir ile tashihi karar, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonucunda vermiş olduğu (bazı) kararlarına karşı tanınmış olan (kendine özgü) bir normal kanun yoludur¹.

Bir hükmün şekli anlamda kesinleşmesinden söz edilebilmesi için, eğer söz konusu hükme karşı karar düzeltme yolu açık ise karar düzeltme kanun yolunun tüketilmiş olması gerekir. O halde, bir hüküm hakkında Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonucunda vermiş olduğu karara karşı karar düzeltme yolu kapalı ise veya karar düzeltme yolu açık olup da (HUMK m. 440) süresi içerisinde bu yola başvurulmamış ise veya başvurulup da feragat edilmişse ya da karar düzeltme talebi reddolunmuş ise hüküm şekli anlamda kesinleşir. Buna göre, karar düzeltme kanun yolu, hükmün şekli anlamda ve dolayısıyla maddi anlamda kesinleşmesi ile doğrudan bağlantılıdır².

Kanun yolu denince, kural olarak, bir kararın üst mahkeme tarafından incelenmesi anlaşılır; örneğin temyiz yolunda olduğu gibi. Oysa karar düzeltme yolunda, karar düzeltme talebi, bu kararı vermiş olan Yargıtay daire-sinde (veya aleyhine karar düzeltme yoluna başvurulmuş karar HGK kararı ise, HGK'nda) incelenip karara bağlanır. Bu nedenle, karar düzeltme yolu, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sırasında yapmış olduğu hatalardan dönmesini sağlayan ve temyiz yolunun devamı niteliğinde³ kendine özgü bir kanun yoludur⁴.

* Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Öğretim Üyesi.

1 Kuru, B., Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. V, İstanbul 2001, s. 4851. Bilge'nin tanımı ise şu şekildedir; 'Karar düzeltme, İlk derece mahkemelerinin nihai kararları hakkında Yargıtay'ın denetleme organı olarak vermiş olduğu kararlara karşı kabul edilmiş olan bir kanun yoludur' (Bilge, N., Medeni Yargılama Hukukunda Karar Düzeltme, Ankara 1973, s.1).

2 Bu yola başvurmakla kararın kesinleşmesi önlenmiş, daha doğrusu ertelenmiş olur (Suspensiveeffekt) (Bilge, s. 16).

3 Bu husus, 10.05.1965 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararında şu şekilde ifade edilmiştir; 'Yargıtay kararının düzeltilmesinin istenmesi, temyize başvurmaya ilişkin yasa (temyiz)

Modern hukuk sistemlerinde benzeri olmayıp tamamen hukukumuzda ait bir kurumdur⁵. Yargıtay'ın Temyiz incelemesi sırasındaki yanılma ihtimalini göz önünde tutarak kabul edilmiş olan karar düzeltme yolunun, davaların sonuçlanmasını önemli ölçüde uzattığı ve bu nedenle tamamen kaldırılması gerektiğini ifade eden Doktrindeki hakim görüşü⁶ esas alan kanun koyucu 5236 sayılı Kanunla (m.20) bu kanun yolunu tamamen kaldırmıştır⁷. Ancak 5236 sayılı Kanun Geçici 2 nci maddesine göre, istinaf mahkemelerinin Resmi Gazete'de ilan edilecek göreve başlama tarihinden önce aleyhine temyiz yoluna başvurulmuş olan kararlar hakkında kesinleşinceye kadar karar düzeltme ile ilgili hükümlerin uygulanmasına devam olunacaktır. Bu yüzden karar düzeltme kanun yolu bir süre daha hukuk sistemimiz içerisindeki geçerliliğini sürdürecektir.

II- Kısaca Karar Düzeltme Yoluna Başvuru Koşulları

Yargıtay'ın bir hükümle ilgili olarak vermiş olduğu karara karşı karar düzeltme yoluna başvurulabilmesi için varlığı gerekli olan koşullar şunlardır:

1- Karar Düzeltme Yoluna Tabi Bir Karar Bulunmalıdır

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 440. maddesinde, hangi Yargıtay kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiştir. Buna göre, bu maddede belirtilen Yargıtay kararlarının dışındaki kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulabilecektir. Aleyhine karar düzeltme oluna gidilebilecek Yargıtay kararları şunlardır:

yolunun tamamlayıcısı olan bir yasa yoludur' (10.05.1965 gün ve 1/1 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararından : RG 7.7.1965 sayı 12042 s. 19-20).

- 4 Kuru, s. 4852; Kuru, B/Arslan R/Yılmaz E., Medeni Usul Hukuku, Ankara 2006, s. 791-792; Pekcanitez, H/Atalay O/Özekes M., Medeni Usul Hukuku, Ankara 2006, s. 552.
- 5 Karar düzeltme yolu, eski Usulü Muhakeme Hukukiye Kanunu'nda düzenlenmiş idi. Karar düzeltme yolunun Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunumuza alınmasının nedeni, ülkemizde istinaf mahkemelerinin kurulmamış olması ve tek dereceli yargı sisteminden kurtulmak amacıdır. 5235 sayılı Kanunla Bölge Adliye Mahkemelerinin kurulmasıyla karar düzeltme yolu da tarihe karışacaktır. Bölge adliye mahkemeleri, 5235 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren en geç iki yıl içinde kurulacaktır (Geçici m.2) Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 552.
- 6 Bazı yazarlar, karar düzeltme yolunun gereksizliğini ifade için abartılı sayılabilecek ifadeler kullanmışlardır. Örneğin Üstündağ bu hususta şu kabulü serdetmektedir; 'Nitekim, bu müessesenin tevhit ettiği mahzurlar sağlayacağı faydaya nazaran saymakla bitmeyecek kadar çoktur' (Bkz. Üstündağ, S., Medeni Yargılama Hukuku, İstanbul 2000, s. 898).
- 7 Karar düzeltmeye ilişkin düzenlemelerde, karar düzeltme kapsamının genişletilmesi (evvelce aleyhine karar düzeltme yoluna başvurulamayan sulh mahkemesi kararlarından bazılarına karşı da bu yol açılarak kurumun uygulama kapsamının genişletilmesi) gereğinin duyulması dikkate alındığında karar düzeltme kurumuna karşı ileri sürülen sert eleştirilere ihtiyatla yaklaşılması gerektiği kanaatindeyiz.

- Sulh hukuk mahkemesi kararlarının temyiz edilmesi üzerine verilen Yargıtay kararlarına karşı, kural olarak, karar düzeltme yoluna başvurulamaz. Ancak bu kuralın istisnaları vardır. Bu istisnalar şunlardır: Sulh hukuk mahkemesinin mirasçılık belgesi verilmesi hakkındaki isteklerle bu belgenin değiştirilmesi veya iptali davaları; kira sözleşmesine dayanan tahliye, akdin feshi ve bu davalarla birlikte açılmış kira alacağı veya tazminat davaları ile bu davalara karşı açılan karşılık davaları; Kat Mülkiyeti Kanunundan doğan davalarda vermiş olduğu kararların temyizi üzerine verilen Yargıtay kararları,

- Miktar veya değeri HUMK m. 440, III/1'deki karar düzeltme sınırından az olan davalara ait hükümlerin onanması veya bozulmasına ilişkin Yargıtay kararlarına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamaz. Bu konu aşağıda ayrıntılı olarak inceleneceğinden burada daha fazla üzerine durulmayacaktır.

- Görevsizlik⁸, yetkisizlik⁹, hakimin reddi, dava veya karşılık davanın açılmamış sayılması, davaların birleştirilmesine ilişkin Yargıtay kararları ile merci tayini (belirlenmesi) hakkındaki Yargıtay kararları (HUMK m. 440, III/3),

- Hakemlerin verdiği hükümlerin ve HUMK'nun tahkim hükümlerine göre mahkemece verilecek kararların onanmasına veya bozulmasına ilişkin Yargıtay kararları (HUMK m. 440, III/4)¹⁰,

- İş mahkemeleri kararlarının temyizi üzerine verilen Yargıtay kararları (İş Mahkemeleri Kanunu m. 8),

- Mahkemelerin 4308 sayılı Kanun m. 2'ye göre verdikleri erteleme (tehir) kararlarının temyizi üzerine verilen Yargıtay kararları (bkz. 4308 sayılı Kanun m. 2/son),

- Tavzih kararının (HUMK m. 458) temyizi üzerine verilen Yargıtay kararları,

2- Süre ve Sayı Koşulu

Kanun koyucu, karar düzeltme kanun yoluna süre ve sayı bakımından da sınırlandırma getirmiştir. Şöyle ki;

8 ... Oysa yerel Mahkemece verilen görevsizlik kararıyla ilgili olarak alınan Yargıtay kararları aleyhine, karar düzeltilmesi yoluna gidilemeyeceği (HUMK 3.2.1993. 1725/11 Kuru, s. 4863).

9 Bkz: örn. 2 HD 10.5.1984. 428874428 (İKİD 1985/289. s.311).

10 Hakemlerce verilen hükümler üzerine Yargıtay tarafından verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna başvurulamamasının sebebi hükümet gerekçesinde, tahkim müessesinin ihtiyacı olan çabukluğu sağlamak şeklinde ifade edilmiştir.

Süre bakımından 15 günlük bir sınırlandırma söz konusudur. Yani karar düzeltme süresi 15 gün olup (HUMK m. 440,I) bu süre geçtikten sonra karar düzeltme yoluna başvurulamaz. On beş günlük süre, Yargıtay kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar¹¹.

Taraflardan biri süresi içinde karar düzeltme talebinde bulunursa diğer taraf, (asıl karar düzeltme süresini geçirmiş olsa bile) karar düzeltme dilekçesinin kendisine tebliğinden itibaren 15 gün içinde vereceği ayrı bir dilekçe veya cevap layihası ile, karar düzeltme talebinde bulunabilir (HUMK m. 442,II)¹².

Kanun koyucunun getirdiği diğer bir sınırlandırma ise, sayı bakımından sınırlandırmadır. Aynı Yargıtay kararı aleyhine bir defadan fazla karar düzeltme yoluna başvurulamaz (HUMK m. 442, I). Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonucunda vermiş olduğu düzeltilmesi istenebilecek bir karara karşı yapılan karar düzeltme talebi, Yargıtay tarafından mesmu olmadığından dolayı veya esastan reddedilmişse, artık Yargıtay'ın bu ret kararına karşı karar düzeltme yoluna başvurulamaz¹³.

Bir hükmün taraflardan her ikisince de temyiz edildiği halde, yalnız bir tarafın temyiz talebi hakkında karar verilir, diğer tarafın ismi temyiz edenler arasında görülmediğinden, onun temyiz itirazları Yargıtay kararında cevapsız bırakılır ise bunun üzerine temyiz itirazları hiç incelenmemiş olan taraf m. 440, I/1'e göre karar düzeltme yoluna başvurduğunu bildirirse bile, bu halde, karar düzeltme incelemesi değil adi temyiz incelemesi yapılması gerekeceğinden¹⁴, bu defa yapılan temyiz incelemesi üzerine verilen Yargıtay kararına karşı, karar düzeltme yoluna başvurulabilir.

Bir tarafın temyiz talebi, süre aşımı veya kararın temyiz edilemeyeceği gibi bir nedenle, esasa girilmeden reddedilmiş olup da, karar düzeltme talebi üzerine bu yanlışlık fark edilmiş ise, Yargıtay'ın bu defa esas hakkında yapacağı inceleme, karar düzeltme incelemesi değil, temyiz incelemesi niteliğindedir. Bu nedenle, ilk

11 Temyiz incelemesi duruşmalı olarak yapılmış ve Yargıtay kararını duruşmada tefhim etmiş ise, karar düzeltme süresi bu tefhim tarihinden itibaren başlar.

12 Buna katılma yoluyla karar düzeltme denir.

13 Ancak Yargıtay, karar düzeltme talebini süre aşımından dolayı reddetmiş ve bunu yapan karar düzeltme süresinin hesaplanmasında açık bir hataya düşmüş ise, bu ret kararına karşı karar düzeltme yoluna gidilmesi ve bu defa karar düzeltme talebinin esası hakkında inceleme yapılmasının mümkün olması gerekir (Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 795).

14 16.10.1940 gün ve 48/85 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı (RG 21.2.1941, sayı 4740).

defa yapılan esasa ilişkin bu temyiz incelemesi üzerine verilen Yargıtay kararına karşı, karar düzeltme yoluna başvurulabilir¹⁵.

Bu hususta son olarak şunu da belirtmek gerekir ki, Yargıtay'ın temyiz incelemesi sonucunda vermiş olduğu karara karşı yapılan karar düzeltme talebi, Yargıtay tarafından kabul edilerek karar düzeltilmiş ise, yani bozma kararı kaldırılarak yerel mahkeme kararı onanmış ise yada onama kararı düzeltilerek yerel mahkeme kararı bozulmuş¹⁶ ise, Yargıtay'ın bu son kararına karşı artık karar düzeltme yoluna başvurulamaz (HUMK m. 442, D).

Yargıtay'ın karar düzeltme talebini ret veya kabul etmesi sonucunda, yerel mahkeme hükmü bozulmuş, mahkeme bu bozmaya uyarak yeni bir hüküm vermiş ve bu hüküm temyiz edilmişse, Yargıtay'ın bu temyiz üzerine vereceği karara karşı, karar düzeltme yoluna başvurulabilir. Çünkü, bu karar düzeltme talebi yeni bir karara karşı yapılmakta olup önceki karara karşı yapılmamaktadır.

3- Karar Düzeltme Sebeplerinden Birisinin Mevcut Olması

Karar düzeltme yoluna başvurulabilmesi için varlığı gerekli bir diğer koşul da, karar düzeltme sebeplerinden en az birisinin mevcut olmasıdır. Bu sebepler dışındaki bir sebebe dayanarak karar düzeltme yoluna başvurulamaz. HUMK m. 440, I'de tahdidi¹⁷ olarak sayılan karar düzeltme sebepleri şunlardır:

- Temyiz dilekçesi (ve kanuni süresi içinde verilmiş olması şartıyla) karşı tarafın cevap dilekçesinde ileri sürülüp hükme etkisi olan itirazların kısmen veya tamamen cevapsız bırakılmış olması (HUMK m. 440, I/1),
- Yargıtay kararında birbirine aykırı fıkralar bulunması (HUMK m. 440, I/2),
- Yargıtay'da temyiz incelemesi sırasında hükmün esasını etkileyen belgelerde bir hile veya sahteliğin ortaya çıkması (HUMK m. 440, I/3),
- Yargıtay kararının usul ve kanuna aykırı bulunması (HUMK m. 440, I/4).

¹⁵ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 795.

¹⁶ Bu bozma, mahalli mahkeme kararının bozulması ve bu bozma kararına karşı yapılan karar düzeltme talebinin reddi veya temyiz incelemesi sonucu onanan yerel mahkeme kararına karşı yapılan karar düzeltme talebinin kabulü ile yerel mahkeme kararının reddi şeklinde olabilir.

¹⁷ Ancak belirtmek gerekir ki, HUMK m. 440, I/4'deki 'usul ve kanuna aykırılık' şeklindeki genel karar düzeltme sebebi bu tahdidilik özelliğini büyük ölçüde zayıflatmaktadır.

III- Parasal Miktar Şartının Uygulanma Şekli

1- Genel Olarak

Miktar veya değeri karar düzeltme sınırından (şu an için altıbin YTL'den) az olan davalara ait hükümlerin onanmasına veya bozulmasına ilişkin kararlara karşı karar düzeltme yolu kapalıdır (HUMK m. 440, III/1). Daha önce altıyüzmilyon lira olan bu sınır, 5219 sayılı Kanun ile artırılmış ve yayımı tarihinde (21.07.2004)¹⁸ yürürlüğe girmiştir. Aşağıda ortaya konulacağı üzere şu an için bu miktar altıbin YTL (altımilyar) dir.

5219 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle miktar konusunda bir belirleme (artırma) yapılmasına karşın bu artırmanın hangi tarihten itibaren, daha doğrusu, karar düzeltme sınırının belirlenmesinde, dava tarihinde mi karar tarihinin mi yoksa karar düzeltme başvurusunun yapıldığı tarihin mi esas alınması gerektiği açıkça düzenlenmemiştir. Kanaatimizce burada bir belirsizlik bulunmaktadır. Konunun uygulama bakımından tereddütler hâsıl edeceği kuşkusuzdur.

2- Yargıtay Uygulaması

Yerleşik uygulama olduğunu söylemek için erken olsa bile, Yargıtay'ın konuya ilişkin bakış açısını ortaya koymak bakımından aşağıdaki Yargıtay kararını aynen aktarmak gerekir. Buna göre:

'Taraflar arasındaki itirazın iptali davasından dolayı yerel mahkemece verilen gün ve sayısı yukarıda yazılı kararın; Dairemizin 13.02.2007 gün ve 2006/2383-2007/1552 sayılı ilamıyla düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir. Tarafların vekillerince kararın düzeltilmesi istenilmiş olmakla dosya içerisindeki kağıtlar incelenerek gereği görüldü.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 5236 sayılı Yasa ile eklenen Ek Madde 4'e göre davanın ya da mahkemece kabul edilmeyen bölümünün (7.090.000.000 liradan) 7.090,00 YTL'den az olması durumunda karar düzeltilmesi yoluna gidilemez. Somut olayda karar düzeltmeye konu olan tutar, bu düzeye ulaşmadığından dilekçenin reddine ve tashihi karar talep eden taraflardan peşin alınan harçların istekleri halinde geri verilmesine 28/6/2007 gününde oyçokluğu ile karar verildi'¹⁹.

Kanımızca karardaki karşı oy görüşü daha isabetlidir. Somut olayın tam olarak anlaşılmasını da sağlayan karşı oy yazısını aynen aktarmakta yarar bulunmaktadır. Buna göre;

'Hukuk Usulü Yargılama Yasasında 5219 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik, 14.7.2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Yasada görev, temyiz

¹⁸ RG 21.07.2004 S. 25529.

¹⁹ Yargıtay 4. HD 28.6.2007 tarih 7300/8837.

sınırı, karar düzeltme miktarı gibi parasal konularla ilgili olarak önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu bağlamda HUYU. nın 438. maddesinde yer alan karar düzeltme sınırı, 6 (alt) milyar²⁰ liraya yükseltilmiştir. Böylece miktar veya değeri altı milyar lirayı aşan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verilen kararlar hakkında karar düzeltme yoluna gidilebilecek bu miktarın altında kalanlar için, bu yola başvurulamayacaktır. – Yasadaki bu değişikliğin, hangi davalara, daha doğru bir ifade ile, davanın açıldığı tarihin mi, yerel mahkeme karar tarihinin mi yoksa, Yargıtay Dairesine ait karar tarihinin mi, esas alınacağı konusunda duraksama doğmuştur.

Yasanın yürürlük maddelerinde bu konuda açık bir düzenleme yer almamış bulunmamaktadır²¹. Genel kural, usul yasalarının geriye yürümeyeceğidir. Bunun temel nedeni, eski yasa zamanında usule ilişkin olarak yapılan bir işlemin, yeni yasanın yürürlüğe girmesi nedeniyle yenilenmemesindeki²² sakınca ile, yeni yasanın eskisine göre daha iyiyi düzenleme altına almış olması varsayımdır. Ancak belirtilen bu ilkelerden de anlaşılacağı üzere, tüm usul işlemlerinde bunu görmek olası değildir. Örneğin uyuşmazlığa konu edilen olayda, hiçbir bilimsel görüşte, geçmişteki eski kuralın değil, yeni düzenlemeye göre işin sonuçlanması gerektiği belirtilmemektedir. Hatta tüm yargılama hukukuna hâkim olan önemli bir kural vardır. O da, her davanın açıldığı tarihteki koşullara göre çözümleneceği ilkesidir. Tabii ki yanların yararına olan ilkeler yönünden.

Ayrıca, bu güne kadar yapılan düzenlemelerde, gerek kesinlik sınırı, gerek karar düzeltme ve duruşma sınırı konusunda, davanın açıldığı tarih, diğer bir ifade ile, yeni düzenlemenin eski davalara uygulanmayacağı hükme bağlanmakta idi. Bu aslında bilineni tekrar etmekten başka bir anlama gelmiyordu. Ne var ki yasa koyucu, yapılan bu son değişikliklerle, böyle bir düzenlemeyi yerleşmiş bir ilke olması itibarıyla tekrar düzenleme altına almayı uygun görmemiş olabilir.

Öte yandan, yanlar arasındaki uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte, hak aramanın bir uzantısı olan yasal yollara sonradan çıkarılan bir yasa maddesi ile sınırlama getirmek, hukuken kabul edilememektedir. Kazanılmış hak ilkesine aykırı görülmektedir. Kaldı ki olayda yasanın getirdiği böyle bir düzenleme de bulunmamaktadır. Dairece varılan sonucun hiçbir yasal ve hukuki gerekçesi, hatta bilimsel dayanağı da yoktur. Varılan bu sonuçla, tarafların uyuşmazlığa düşmesi üzerine açılan dava tarihindeki yasal ve hu-

20 Kararın verildiği tarihte karar düzeltme sınırı altıbin YTL (altımilyar TL) idi.

21 Bulunmaktadır olmalı.

22 Kanımca, 'yenilenmesindeki' şeklinde olmalıdır.

kuksal hak arama yolları, dayanaksız biçimde elinden alınmaktadır. Nitekim yazılan kararlarda da uygun bir gerekçe gösterilememektedir.

Ayrıca karar düzeltme istemi, tarafın yerel mahkemece verilen kararın düzeltilmesine ilişkin olan ve temyizın bir devamıdır. Karar düzeltmeyi yerel mahkeme kararının dışında ve daire kararının düzeltilmesi olarak algılayamayız. Bazı olaylarda, ayrık bir durum görülmekte ise de, bu genel kural ve ilkeyi değiştiremez’.

Bir Hukuk Genel Kurulu kararında ise mahkemenin direnme kararı verdiği tarih, karar düzeltme sınırının belirlenmesinde esas kabul edilmiştir. Söz konusu karar şu şekildedir;

‘5.4.1985 tarihinde yürürlüğe giren 3156 sayılı Yasanın ek ikinci maddesi karar düzeltme sınırını düzenleyen HUMK. nun 440/III. maddesindeki 500.000 liralık miktar ve değeri 1.1.1990 tarihinden itibaren 4 katına çıkarmıştır. Anılan Yasanın geçici maddesinin (b) fıkrasında ise 440. maddesinin III. fıkrasında değişiklik yapan hükmün kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilen nihai kararlara karşı yapılacak karar düzeltme istemleri hakkında uygulanacağı belirtilmiştir.

Temyize konu davada, dava değeri 1.000.000 TL. dir. Direnme kararının verildiği 8.5.1990 tarihi itibariyle de bu değer yasada öngörülen sınırın altında kalmaktadır.

Hal böyle olunca değer yönünden davacının karar düzeltme dilekçesinin reddine karar vermek gerekir²³. Konuya ilişkin olarak Yargıtay 13. Hukuk Dairesi de verdiği 12.12.2006 tarih ve 13285/16225 sayılı kararında, karar düzeltmenin HUMK ek m.4’ün kapsamında bulunup bulunmadığını tartışmaksızın, karar düzeltmeye ilişkin parasal sınırın HUMK ek m.4 uyarınca yeniden değerlendirilmesine göre hesaplanacağını belirtmiştir²⁴.

3- Konunun 5219 Sayılı Yasa Açısından Değerlendirilmesi

Karar düzeltme sınırının belirlenmesi ile ilgili sorun esasen doğrudan 5219 sayılı Kanunun kendisinden kaynaklanmaktadır. Zira bu kanun, usul kanunlarının karakteristik özelliklerinden olan, getirilen düzenlemenin hangi tarihten itibaren uygulanacağını, başka bir ifade ile, derdest davaları nasıl etkileyeceğini düzenlememiştir. Sadece, Geçici 1. maddesinde göreve ilişkin uygulamanın nasıl olacağı düzenlenmiştir. Bu husus bir Hukuk Genel Kurulu kararında da şu şekilde ifade edilmiştir;

²³ HGK 22.5.1991, 1/217-294 (TBB Dergisi 1991/4, s. 616).

²⁴ Yardım, E., HUMK’daki Parasal Sınırların Belirlenmesi, İBD, 2007/4, s.1599.

‘Önemle vurgulanmalıdır ki; 5219 sayılı Kanun, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nda daha önce değişiklik yapan çok sayıdaki Kanunlardan²⁵ farklı olarak, içerdiği düzenlemelerin derdest davalar yönünden ne şekilde uygulanacağı yönünde açık bir uygulama hükmü taşımamaktadır. Sadece, 1. maddesinde ‘Bu Kanunla artırılan parasal sınırlar nedeniyle mahkemelerce görevsizlik kararı verilemez’ şeklinde, salt göreve ilişkin bir düzenleme yer almaktadır.’²⁶

4- Konunun 5236 Sayılı Yasa Açısından Değerlendirilmesi

Bu konuda üzerinde durulması gereken diğer bir husus da, 5236 sayılı Kanun’un Ek 4. maddesidir. Bu madde hükmü şu şekildedir;

‘Görev, kesin hüküm, istinaf, temyiz, Yargıtay’da duruşma, senetle ispat ve sulh mahkemelerindeki taksim davalarında muhakeme usulünün belirlenmesine ilişkin maddelerdeki parasal sınırlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaz. Bu uygulama nedeniyle mahkemelerce görevsizlik kararı verilemez’

Dikkat edilecek olursa, parasal sınırın her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanacağına ilişkin olarak sayılanlar arasında karar düzeltme yer almamaktadır.

25 Örneğin, 08.05.1973 gün ve 1711 sayılı Kanun’un Geçici Maddesinde; değişikliklerin sayılan istisnalar dışında (ki, temyiz ve karar düzeltme sınırına ilişkin düzenlemeler istisnalar arasında değildir) kural olarak, Kanunun yürürlük tarihinden sonra açılacak davalarda uygulanacağı belirtilmiş; böylece, yürürlük tarihinden önce açılmış olan davalarda temyiz ve karar düzeltme istemleri yönünden gözetilecek sınırın, dava tarihinde yürürlükte bulunan Kanun hükmüne tabi olacağı; 16.07.1981 gün ve 2494 sayılı Kanun’un Geçici Maddesinde ise, temyiz ve karar düzeltme sınırına ilişkin değişikliklerin, Kanunun yürürlüğe girmesinden (18.08.1981 tarihinden) sonra verilecek nihai kararlara yönelik temyiz ve karar düzeltme istemleri hakkında uygulanacağı belirtilmiş; dolayısıyla, dava hangi tarihte açılmış olursa olsun, temyiz ve karar düzeltme sınırlarının saptanmasında, hakkında bu yollara başvuru hükmün verildiği tarihteki yasal durumun esas alınacağı kabul edilmiştir. 26.02.1985 gün ve 3156 sayılı Kanun’un Geçici Maddesi; getirdiği değişikliklerin Kanun’un yürürlüğe girmesinden (05.04.1985 tarihinden) önce açılmış olan davalarda da uygulanacağı yönünde; 20.06.1996 gün ve 4146 sayılı Kanun’un Geçici Maddesinde ise, değiştirilen hükümlerin, Kanunun yürürlüğe girmesinden (23.06.1996 tarihinden) sonra açılacak davalarda uygulanacağı yönündedir.

26 HGK 23.02.2005 13-32/85.

Hemen belirtelim ki, karar düzeltme, Hükümetin teklif ettiği kanun tasarısında yer almasına rağmen, Adalet Komisyonu, istinaf mahkemelerinde karar düzeltme yoluna gidilmediği gerekçesiyle tasarının ilgili maddesinde yer alan 'karar düzeltme' ibaresini çıkartmıştır. Kanun koyucunun, karar düzeltme kurumunun bir süre sonra artık yürürlükte olmayacağı sebebiyle karar düzeltmeyi zikretmediğini düşünmekteyiz²⁷.

Sonuç olarak, HUMK Ek m. 4'de, hangi parasal sınırların yeniden değerlendirilmesine göre hesaplanacağı teker teker sayılmıştır ve sayılan parasal sınırlar arasında karar düzeltme bulunmamaktadır. Bu sebeple, HUMK m. 440/III' te düzenlenen karar düzeltme sınırı belirlenirken yeniden değerlendirilmesinin esas alınması mümkün değildir²⁸.

O halde karar düzeltme sınırı bir bakıma 5219 sayılı Kanunla dondurulmuştur. Buna göre karar düzeltme sınırı 6.000,00-YTL (6.000.000.000 TL)'dir. Bu açıdan bakıldığında Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 28.06.2007 tarih ve 7300/8837 sayılı kararı, aslında bizatihi karara esas alınan 5236 sayılı Kanuna aykırıdır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere 5236 sayılı Kanunda karar düzeltmeye ilişkin bir düzenleme yer almadığı halde, karar 5236 sayılı Kanunun Ek 4. maddesi esasa dayandırılarak, önceki yılda uygulanan parasal sınır, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirilmesinde artırılmak suretiyle karar düzeltme sınırı 7.090.000.000-TL (7.090,00-YTL) olarak kabul edilmiş ve somut olaydaki karar düzeltmeye konu tutarın bu düzeye ulaşmadığı gerekçesiyle dilekçenin reddine karar verilmiştir.

IV- Değerlendirme ve Sonuç

Yukarıda aktardığım kararlardan açıkça anlaşılacağı üzere Yargıtay, karar düzeltme sınırının belirlenmesi hususunda davanın açıldığı tarihi değil, karar düzeltme kanun yoluna başvurulduğu tarihi esas almaktadır. Oysa her davanın açıldığı tarihteki koşullara göre karara bağlanması gereği ilkesine

²⁷ Hükümet Gerekçesinin ilgili kısmı şu şekildedir; 'Bu madde ile, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa ek 4 üncü madde eklenerek görev, kesin hüküm, istinaf, temyiz, Yargıtay'da duruşma, **karar düzeltme**, senetle ispata ve sulh mahkemelerindeki taksim davalarında muhakeme usulünün belirlenmesine ilişkin maddelerdeki parasal sınırlar, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirilmesinde artırılması ve bu şekilde belirlenen sınırların onmilyon lirayı aşmayan kısımları dikkate alınmaması öngörülmektedir. Mahkemelerce bu uygulama nedeniyle mahkemelerce görevsizlik kararı verilemez (Hükümet Gerekçesi V'ten).

²⁸ Yardım, s. 1599.

paralel olarak her davanın açıldığı tarihteki yasal sınırlara tabi olması gerekir. Bu, kazanılmış hak ilkesinden başka sürprizle karşılaşma yasağı ilkesinin de bir gereğidir. Zira dava açan veya aleyhine dava açılan bir kişi, hangi yasal haklara (bu bağlamda hangi yasal yollara başvuru hakkına) sahip olduğunu bilme hakkına sahiptir. Davanın ne kadar zamanda karara bağlanacağı tarafların elinde olmayan bir husus olduğundan, bunun meydana getireceği olumsuzlukları davanın taraflarına yüklemek hakkaniyete aykırı olacaktır. O halde, davanın açıldığı tarihle karara bağlandığı tarih, daha doğrusu karar düzeltme aşamasına geldiği tarih arasında uzunca bir zaman geçmiş olabilir. Bu durumda karar düzeltme sınırının belirlenmesinde davanın açıldığı tarihin esas alınmaması tarafların yasal bir hakkı olan kanun yoluna başvuru hakkının elinden alınması sonucunu doğurabilir. Dava tarihindeki sınırın esas alınması birçok belirsizliği de ortadan kaldıracak niteliktedir.

Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 28.06.2007 tarih ve 7300/8837 sayılı kararının, karşı oy yazısında isabetle belirtilen gerekçelerden başka Kanunun açık düzenlemesine aykırı olduğu ve bu yanlışlık sebebiyle esasen karar düzeltme yasal hakkının henüz kullanılmamış olduğu ve karar düzeltme yoluna başvurulabileceğinin kabulü gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu konuda son olarak şunu da belirtelim ki, UYAP sistemine yapılacak bir ilave ile, her davanın açıldığı tarih itibarıyla kanun yoluna tabi bir dava olup olmadığı da otomatik olarak sağlanabilir. Bunun gerçekleştirilebileceği kanaatindeyiz. Bu sayede hak kayıpları önleneceği gibi yargı organlarının (özellikle de Yargıtay'ın) iş yüküne de olumlu katkı sağlanmış olacaktır.

